ใบรับรองปัญหาพิเศษปริญญาตรี

ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช

ปริญญา

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์)

เรื่อง

การผลิตเดหลีพันธุ์ใบมันให้ปราศจากเชื้อไวรัสโดยการใช้ความร้อนร่วมกับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

Production of Virus-free *Spathiphyllum wallisii* by Heat Treatment *in vitro*

โดย

นางสาว จิราพร ศรีศาลา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา .....

(ผศ. ดร . นวลพรรณ งามยี่สุ่น)

ภาควิชารับรองแล้ว

.....

(ผศ. ดร. วรเดช จันทรสร)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช

วันที่ 30 เดือน ..... ปี 2558

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

18255

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษปริญญาตรี

เรื่อง

การผลิตเดหลีพันธุ์ใบมันให้ปราศจากเชื้อไวรัสโดยการใช้ความร้อนร่วมกับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

Production of Virus-free *Spathiphyllum wallisii* by Heat Treatment *in vitro*

T099031

โดย

นางสาว จิราพร ศรีศาลา

2544

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....
วัน,เดือน,ปี.....

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร์บัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช
ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2544

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง การผลิตเดหลีพันธุ์ใบมันให้ปราศจากเชื้อไวรัสโดยการใช้ความร้อนร่วมกับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

โดย นางสาว จิราพร ศรีศาลา

ภาควิชา เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช

อาจารย์ที่ปรึกษา ....29../..มี.ค../..2545

(ผศ. ดร . นวลพรรณ งามยี่สุ่น)

การศึกษาการผลิตต้นเดหลี (*Spathiphyllum wallisii*) ให้ปลอดโรคไวรัสโดยใช้ความร้อนร่วมกับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ โดยนำส่วนของเนื้อเยื่อเจริญ บริเวณตา นำมาเลี้ยงในสูตรอาหารดัดแปลงจาก Murashige +Skoog (MS) โดยใช้ BA (6-Benzylamino purine) ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตร จะทำให้ Callus และยอดเจริญเติบโตดี จากนั้นทำการทดสอบด้วยวิธี Thermotherapy ที่ระดับอุณหภูมิ 25 , 30 , 35 และ 40 องศาเซลเซียส ซึ่งแต่ละอุณหภูมิจะใช้เวลา 3 สัปดาห์ แล้วตรวจสอบด้วยวิธี ELISA พบว่า ที่อุณหภูมิ 30 และ 35 องศาเซลเซียส ทำให้การติดเชื้อไวรัสลดลง แต่ก็ไม่ได้ปราศจากเชื้อไวรัสได้ทั้งหมดเมื่อเทียบกับการทดลองเปรียบเทียบที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส และพบว่าที่อุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียสพืชตายทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ABSTRACT

Title : Production of Virus-free *Spathiphyllum wallisii* by Heat Treatment *in vitro*

By : Miss Jiraporn Srisala

Degree : Bachelor of Science in Agriculture

Department : Pest Management Technology

Advisor :.....N. Ngamyeesoon..... .....29/May/2002

(Asst. Prof. Dr. Nualphan Ngamyeesoon)

The production of viral diseases-free Peace Lily (*Spathiphyllum wallisii*) using heat-treatment incorporated with tissue culture technique was used for this study. In order to study the growing of *S. wallisii* in culture medium, the modified Murashige-Skoog (MS) was used for this experimental observation. The medium was modified by adding the 6-Benzylamino purine (BA) at 2 mg/l of MS culture medium. The modified medium is suitable and good effect for fast growing of callus and meristem tip. Moreover, the thermo-therapy test at 25°C, 30°C, 35°C, and 40°C was also used for testing virus-free peace lily production. Tissue cultures were treated 3 weeks at different temperatures and observed for results. It was found that all samples at 25 and 30°C were positive by detecting with DMV antiserum using ELISA test. While at 35°C, the amount of viral infection in tissue culture decreased as compared with control, whereas at 40°C all plantlets were dead.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

กราบขอบพระคุณ ผศ. ดร . นวลพรรณ งามยิ่สุ่น อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่ให้คำแนะนำในการศึกษาและดำเนินงาน ในเรื่องของการทดลองและวิธีการต่าง ๆ เพื่อง่ายและสะดวกในการปฏิบัติ การช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งตรวจแก้ไขปัญหาพิเศษให้สมบูรณ์ ผศ .ดร. สุเม อรัญนารถ ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช สาขาพืชสวน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่ ตลอดจนอุปกรณ์ในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

ขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการโรคพืช ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช และห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ภาควิชาการผลิตพืช สาขาพืชสวน ที่ให้ความสะดวกเกี่ยวกับสารเคมี อุปกรณ์และสถานที่ในการทำปัญหาพิเศษ ขอบคุณพี่ ๆ ปริญญาโท ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช ในส่วนของกลุ่มงานไวรัสที่ให้เทคนิคและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อรวมถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้

ขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้ความอนุเคราะห์เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการทำปัญหาพิเศษและเป็นกำลังใจตลอดมารวมถึงเพื่อน ๆ ทุกคนที่ช่วยเหลือในครั้งนี้

จิราพร ศรีศาลา

พฤษภาคม 2545

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....i
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ii
คำนิยม.....iii
สารบัญ.....iv
สารบัญตาราง.....v
สารบัญภาพ.....vi
คำนำ.....1
วัตถุประสงค์.....2
การตรวจเอกสาร.....3
อุปกรณ์และวิธีการ.....11
ผลการทดลอง.....18
สรุปและวิจารณ์.....30
เอกสารอ้างอิง.....34
ภาคผนวก.....37

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางผนวกที่

1. สารเคมีสำหรับเตรียมอาหารเลี้ยงเนื้อเยื่อสูตร Murashige & Skoog (MS).....37
2. สารเคมีที่ใช้ตรวจสอบหาปริมาณเชื้อไวรัสด้วยเทคนิค Enzyme-linked.....38
immunosorbent assay (ELISA)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1. ต้นเดหลีพันธุ์ใบมันแสดงอาการใบด่างสีเขียวอ่อนสลับสีเขียวเข้ม 19
ขนานไปตามแนวเส้นใบ อาการที่ปรากฏจะชัดเจนที่ใบอ่อน
2. แสดงลักษณะอาการด่างของเดหลีพันธุ์ใบมันค่อย ๆ ลดลง.....19
เมื่อเป็นใบแก่
3. ส่วนตาของเดหลีพันธุ์ใบมันจากลำต้นใต้ดินที่แสดงอาการใบด่าง.....20
4. แสดงการเจริญเติบโตของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติ 20
เป็นเวลา 2 สัปดาห์
5. แสดงการเจริญเติบโตของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติ 21
เป็นเวลา 1 เดือน
6. แสดงการเจริญเติบโตของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติ 21
เป็นเวลา 2 เดือน
7. แสดงการเจริญเติบโตของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติ 22
เป็นเวลา 3 เดือน
8. แสดงการเจริญเติบโตของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ที่เติม.....22
ฮอร์โมน BA(6-Benzylamino purine) เป็นเวลา 1 เดือน
9. แสดงการเจริญเติบโตของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ที่เติม 23
ฮอร์โมน BA(6-Benzylamino purine) เป็นเวลา 2 เดือน
10. แสดงการเจริญเติบโตของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ที่เติม.....23
ฮอร์โมน BA(6-Benzylamino purine) เป็นเวลา 3 เดือน
11. แสดงลักษณะอาการของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติที่.....25
ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส
12. แสดงลักษณะอาการของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติที่.....25
ระดับอุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส
13. แสดงลักษณะอาการของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติที่.....26
ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ(ต่อ)

หน้า

ภาพที่

14 . แสดงลักษณะอาการของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติที่.....26
ระดับอุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส
15 . แสดงระดับการเกิดปฏิกิริยาของพืชทดลอง ที่ทดสอบความร้อนที่ระดับ.....29
อุณหภูมิ ต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ไม้ประดับและไม้ตัดใบในปัจจุบันพบว่ามีความสำคัญและความต้องการเพิ่มมากขึ้นทั้งภายในและต่างประเทศ สามารถนำมาใช้ประดับและตกแต่งอาคารบ้านเรือน อาคารสำนักงาน สวนหย่อม และสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ประเทศไทยนับว่ามีพันธุ์ไม้ประดับที่สวยงามหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นรูปทรง สี ขนาดของใบ การแตกกิ่ง และขนาดของลำต้น ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปตามชนิดและพันธุ์ของไม้ประดับนั้น ๆ การผลิตไม้ประดับในประเทศไทย ปัจจุบันมีการผลิตเป็นการค้ามากขึ้นในลักษณะไม้กระถาง (pot plant) ทดแทนการผลิตรายย่อย

พืชในสกุล *Spathiphyllum wallisii* (เดหลีพันธุ์ใบมัน) เป็นพันธุ์ไม้ที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศโคลัมเบียและเวเนซูเอลา เป็นไม้ประดับที่มีความโดดเด่นมากชนิดหนึ่ง เนื่องจากให้ดอกสีขาวที่สวยงาม จึงมักนิยมนำไปเป็นไม้ประดับในอาคาร ปลูกเป็นไม้กระถาง ปลูกประดับสวน เป็นไม้คลุมดินใต้ร่มเงาไม้ใหญ่ นอกจากนี้ยังนิยมปลูกเป็นไม้ดอกล่อแมลงวันทองให้มารวมกันเพื่อการกำจัด ในการควบคุมโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งเป็นเชื้อที่สามารถถ่ายทอดได้โดยตรงจากการขยายพันธุ์พืชแบบไม่ใช้เพศ โดยการแยกหน่อซึ่งเป็นการขยายพันธุ์ที่ปฏิบัติในพืชสกุลนี้ จึงควรมีวิธีการในการป้องกันและกำจัดโรค

ดังนั้นการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชร่วมกับการใช้ความร้อน จึงเป็นวิธีที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อและการผลิตท่อนพันธุ์ที่ปราศจาก เพื่อการขยายพันธุ์เป็นการค้าทั้งในและต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะอาการของโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสบนเดหลีพันธุ์ใบมัน
2. เพื่อผลิตพืชให้ปลอดจากไวรัสโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อร่วมกับการใช้ความร้อน
3. เพื่อตรวจสอบปริมาณการติดเชื้อไวรัสของเดหลีพันธุ์ใบมันหลังจากการทดสอบด้วยความร้อนด้วยเทคนิค Enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตรวจเอกสาร

เดหลี (Peace Lily) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Spathiphyllum* sp. อยู่ในวงศ์ Araceae ลักษณะพันธุ์มีด้วยกันหลายพันธุ์แต่ที่นิยมนำมาตกแต่งอาคาร ได้แก่ เดหลีใบมัน และเดหลีใบกล้วย

เดหลีเป็นไม้ประดับที่มีสีเขียวเข้มมันเป็นวาว ดอกเป็นช่อสีขาวหรือขาวแกมเหลือง กาบหุ้มช่อดอกสีขาวคล้ายดอกหน้าวัว โดยธรรมชาติเดหลีชอบขึ้นอยู่ตามลำธารที่มีร่มเงาในป่าฝนเขตร้อน แต่เมื่อนำมาปลูกเป็นไม้ประดับในอาคารเดหลีก็สามารถปรับตัวได้ดีแม้จะมีความชื้นต่ำและรับแสงจากหลอดไฟฟ้า เพียงแต่ดินต้องมีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ เดหลีสามารถดูดสารพิษจำพวกแอลกอฮอล์ อาซีโตน ไตรคลอไรเอทีรีน เบนซีนและฟอร์มาดีไฮด์และสามารถดูดได้ปริมาณมาก จึงไม่ควรลืมที่จะนำเดหลีมาประดับไว้ในสำนักงานหรือบ้านเรือน(ชมรมพัฒนาไม้ดอกไม้ประดับ , 2536 , 2539)

เดหลีพันธุ์ใบมัน มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Spathiphyllum wallisii* ลักษณะของทรงพุ่มจะสูงประมาณ 40 เซนติเมตร ความสูง 50 เซนติเมตร มีลำต้นเป็นเหง้าอยู่ใต้ดินแล้วแตกหน่อเป็นกอใบเป็นใบเดี่ยว กว้าง 10 - 15 เซนติเมตร ยาว 20 - 30 เซนติเมตร ปลายใบแหลมแคบยาว ก้านใบยาว 20 - 30 เซนติเมตร จุดเด่นของดอกมีจานดอกสีขาวเวลาออกดอกจะแทงก้านขึ้นมา ยาว 20-30 เซนติเมตร มีใบประดับที่เรียกว่า จานดอก มีลักษณะเป็นกาบหรือจานรูปหัวใจปลายแหลมกว้าง 8 - 12 เซนติเมตร ยาว 12 - 20 เซนติเมตร ส่วนที่ให้กลิ่นหอมจะอยู่ที่ช่อดอกซึ่ง เรียกว่า ปลี ลักษณะเป็นทรงกระบอกมีดอกเล็ก ๆ เรียงติดต่อกัน มีกลิ่นหอมเย็น จะบานและส่งกลิ่นหอมล่อแมลงได้มากที่สุดในช่วงสี่โมงเย็น ในการดูแลรักษา เดหลีเป็นพืชที่ขยายพันธุ์โดยการแยกกอ ต้องการแสงแดดรำไร อุณหภูมิ 18-24 องศาเซลเซียส มีความต้องการความชื้นสูงและน้ำปานกลาง ดังนั้นควรรดน้ำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ดินมีความชุ่มชื้น ควรรดน้ำมากขึ้นถ้าอากาศร้อน แต่ถ้าอากาศเย็นก็ลดปริมาณการรดน้ำลง หมั่นทำความสะอาดใบจะช่วยป้องกันแมลงและโรค (ปิยะ , 2540)

วงศ์ Araceaeประกอบด้วยพืชมากกว่า100 ตระกูล และ1,500 ชนิด รวมถึง *Spathiphyllum* sp. ซึ่งเป็นไม้ประเภทตัดใบ พืชพวก aroids (aroids เป็นชื่อที่ใช้เรียกพืชในวงศ์ araceae) ทั้งหมดจะถูกทำลายได้โดยง่าย โดยการติดเชื้อแบบเรื้อรัง aroid นี้มักจะติดเชื้อจากโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส เชื้อที่เข้าทำลาย คือ Dasheen Mosaic Virus (DMV) Tompkins and Gardner (1934) รายงานว่าเชื้อ DMV ทำให้พืชแสดงอาการแบบ systemic ใน Araceae มีอาการแตกต่างกันโดยเฉพาะอาการที่สามใบแรกไม่ชัดเจนทำให้บอกความแตกต่างจากพืชธรรมชาติได้ยาก ส่วนใน *Caladium* sp. และใน Calla Lily (*Zantedeschai* spp.) อาการจะชัดเจนและมีอาการด่างที่สามใบแรกซึ่งมีอาการใบหดร่วมด้วย นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาการถ่ายทอดโดยวิธีกลของเชื้อไวรัส ลักษณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบ Flexous rod(เป็นเส้นสายขนาดเล็กจัดอยู่ในกลุ่ม potyvirus หรือเรียกว่าflexible thread)พบอาการใน aroid ที่มีการขยายพันธุ์แบบปกติ เชื้อที่มีความสัมพันธ์กับพวก Araceae คือ tomato spotted wilt จากการศึกษาของ Zettler *et. al.*, (1970) ; Alconero and Zettler (1971) ; Chase and Zettler (1982) พบว่า เดหลีเป็นพืชที่อ่อนแอต่อการเข้าทำลายของเชื้อ DMV ทำให้เกิดอาการใบด่างสีเขียวอ่อนสลับสีเขียวเข้ม อาการด่างเป็นแถบขนานกับเส้นใบ และพบอาการของพืชอื่น ๆ ที่ถูกเชื้อ DMV เข้าทำลาย เช่น *Aglaonema* , *Alocasia* , *Amorphophallus* , *Arisaema* , *Caladium* , *Crytosperma* จะทำให้เกิดอาการด่างบนใบพืช พวก *Colocasia* , *Xanthosoma* จะทำให้เกิดอาการด่าง (mosaic) และ chlorotic feathering ส่วนพวก *Zantedeschai* , *Dieffenbachia* , *Cryptocoryne* , *Philodendron* จะทำให้เกิดอาการใบด่าง (mosaic) และ leaf malformation

เชื้อ DMV มีรายงานการเข้าทำลายพืชในวงศ์ Araceae ซึ่งรวมถึงสกุล *Spathiphyllum sp.* ครั้งแรก ในรัฐ Florida โดย Zettler *et. al.*, (1970) เชื้อนี้สามารถเข้าทำลายพืชส่วนใหญ่ในวงศ์ Araceae แต่มีพืชอาศัยในวงศ์อื่นค่อนข้างแคบ เชื้อ DMV จัดอยู่ในกลุ่ม Potyvirus เนื่องจากผลการทดสอบชนิดของพืชอาศัยและผลของปฏิกิริยาทางเซรุ่มวิทยา (Hill and Wright , 1980) รวมทั้งอนุภาคของเชื้อมีลักษณะเป็นท่อนยาวคดงอ (Flexuous rod) ขนาด 750 นาโนเมตร และการตรวจพบ inclusion body แบบ pinwheel ในส่วน cytoplasm ของเซล ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเชื้อ DMV (Abo El-Nil *et. al.*, 1977 ; Christie and Edwardson , 1977 ; Zettler *et. al.*,1978) โดยก่อนหน้านี้มีการสรุปคุณสมบัติของ DMV ว่าเหมือนกับ Potyvirus อื่น ๆ คือ DMV จะมีอนุภาคเฉลี่ย 700-800 นาโนเมตร ซึ่งก่อให้เกิดผลึก cylindrical inclusion และสามารถถ่ายทอดโดยเพลี้ยอ่อน ด้วยวิธี stylet borne นอกจากนี้ capsid protein ของเชื้อจะมีความเกี่ยวข้องทางเซรุ่มวิทยากับ capsid protein ของ potyvirus อื่นๆ ด้วย การแพร่กระจายของเชื้อ DMV จะแพร่กระจายในเขตร้อนและกึ่งเขตร้อน คุณสมบัติของอนุภาคในน้ำคั้นของพืชที่เป็นโรค อุณหภูมิที่เชื้อยังคงสภาพ (TIP) อยู่ระหว่าง ; 60-65 องศาเซลเซียส ระยะเวลาที่เชื้อยังสามารถก่อโรคได้ (LIV) ; อยู่ระหว่าง 3-4 วัน (ที่อุณหภูมิ 26 องศาเซลเซียส และจุดที่เป็น dilution end point (DEP) อยู่ที่ $1:10^{-2}$- $1:10^{-3}$ (Alconero , 1972 ; Abo El-Nil *et. al.*, 1977 ; Brunt *et. al.*, 1995) เชื้อ DMV จะถ่ายทอดโดยมีแมลงพาหะ มีรหัสพันธุกรรมเป็น RNA ชนิดสายเดี่ยว ประกอบด้วยกรดนิวคลิอิก 5 % โปรตีน 95 % พบไวรัสในเซลล์ชั้นมีโซฟิลล์ อีพิเดอร์มิส และอาจพบในท่อลำเลียงอาหาร (Brunt *et. al.*, 1995)

การแพร่กระจายไปทั่วโลกของ DMV เป็นผลมาจากหลายปัจจัย

-ประการแรกคือ DMV ส่วนใหญ่จะติดเชื้อเรื้อรังมากกว่าการติดเชื้อถึงตาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ประการที่สองคือ DMV มีคุณสมบัติเหมือน potyvirus อื่น ๆ คือ มีการถ่ายทอดโดย เพลี้ยอ่อน (Morales , 1977) 2 ชนิด ได้แก่ *Aphis gossypii* และ *Myzus persicae* ซึ่งรู้จักกันดีว่าเป็นพาหะ ของ DMV

-ประการที่สาม เนื่องจากมีการปลูก aroid จึงเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้มีการแพร่กระจาย แม้ว่า DMV ไม่เป็น seed borne (Zettler , 1978) ซึ่งก่อให้เกิดปัญหากับ aroid ส่วนใหญ่หลายชนิด

-ประการสุดท้าย ความสำคัญแห่งพืชกรรมของ aroid ในฐานะที่เป็นพืชอาหาร และไม้ประดับก็เป็นสาเหตุประการสุดท้ายที่ก่อให้เกิดการแพร่กระจายของ DMV ซึ่งพืชพวก aroid ได้ถูกปลูกมานานแล้วก่อน 500 ปี ก่อนคริสตร์ศักราช

การควบคุมเชื้อ DMV ในพืช aroid ตัวแรกที่ประสบความสำเร็จโดยการปลูกเลี้ยงในเนื้อเยื่อ ก็คือ *Caladium* sp. และ *Colocasia* sp. และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อได้มีการปรับปรุงและประสบความสำเร็จและประยุกต์ใช้กับ aroid ตัวอื่นหลายชนิด (Hartman *et. al.*, 1974)

การรักษาพืชให้ปลอดจากการเข้าทำลายของเชื้อไวรัส

การรักษาที่ดีที่สุดสำหรับโรคพืชที่เกิดจากเชื้อไวรัส คือ การป้องกันโดยไม่ปลูกพืชลงในพืชที่ที่มีเชื้อไวรัสเข้าทำลาย ใช้เมล็ดและท่อนพันธุ์ที่ปราศจากโรคจากการปฏิบัติทางการเกษตรที่พิเศษจำเป็นต่อการทำให้แน่ใจว่าพืชที่ปลูกนั้นไม่เป็นโรค ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ของพืชอันได้แก่ หัว ตา หน่อ ฯลฯ จะต้องแน่ใจว่าไม่มีการเข้าทำลายของโรคปรากฏอยู่โดยเด็ดขาด เพราะหากมีการเข้าทำลายของโรคอยู่แม้เพียงเล็กน้อย แล้วนำไปขยายพันธุ์ต่อก็เป็นการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้ ดังนั้นในการขยายพันธุ์จำเป็นต้องมั่นใจว่าชิ้นส่วนที่ขยายพันธุ์นั้นปราศจากโรคอย่างแท้จริง ซึ่งวิธีการเพาะเลี้ยง เนื้อเยื่อก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้ปราศจากไวรัสได้

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจริง ๆ เกิดขึ้นในช่วงปี คศ. 1838-1839 เมื่อนักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมัน 2 คน คือ M.J. Schleiden (1838) และ T. Schwann (1839) มีแนวความคิดว่าเซลของพืชสามารถเจริญเป็นต้นได้ หลังจากนั้นมีนักวิทยาศาสตร์หลายคน ทำการศึกษาต่อมา จนถึงปี ค.ศ 1893 ซึ่ง C. Rechinger คิดว่าส่วนใด ๆ ของพืชอาจพัฒนาต่อไปเมื่อนำมาเลี้ยงในน้ำยาในห้องทดลองโดยใช้ *Populus* sp., *Beta* sp., *Fraxinus* sp., *Brassica* sp., *Coleus* sp. ฯลฯ (White , 1943) ช่วงเดียวกันนี้มีนักกล้วยไม้ชาวอังกฤษได้พยายามเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ *Phalaenopsis* sp. จากตาก้านดอกสำเร็จนับเป็นครั้งแรกที่ใช้ส่วนของพืชในการขยายพันธุ์ในสภาพปลอดเชื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชเป็นการนำส่วนที่มีชีวิตของพืชมาเลี้ยงบนอาหารสังเคราะห์ในสภาพปลอดเชื้อ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ควบคุมได้ทั้งแสง ความชื้นและอุณหภูมิ ใช้สร้างพืชปราศจากโรคได้ (สุรวิช , 2524) จากรายงานของ De Viries – Paterson *et. al.*, (1992) กล่าวว่าในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อส่วน apical shoot tips ที่ติดเชื้อ asparagus virus I (AV-I) และ asparagus virus II (AV-II) นั้นมีต้นพืชที่ได้คิดเป็น 8.6 เปอร์เซ็นต์ ที่ปลอดจากเชื้อไวรัสทั้ง 2 ชนิดซึ่งการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่ออาจทำร่วมกันกับวิธีอื่น เช่น Heat treatment ก็ได้ ในที่สุดก็จะได้พืชที่ปราศจากไวรัส และจากต้นที่ได้นี้จึงนำไปขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนต่อไป

การกำจัดเชื้อไวรัสโดยใช้ความร้อนได้มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย เพื่อผลิตพืชปลอดโรค เช่น Rose Mosaic Virus รักษาโดยใช้ความร้อนที่อุณหภูมิ 52 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 5 นาที (Krussmann , 1981) ปัจฉิมาและคณะ (2532) ได้นำเบญจมาศ (*Chrysanthemum morifolium*) พันธุ์ Seiko-no-hana ที่แสดงอาการเนื่องจากเชื้อไวรัสเข้าทำลายทำให้เกิดอาการใบด่าง ใบด่างอย่างอ่อน เส้นใบเหลือง กลีบดอกบิด และการคลี่บานของกลีบดอกไม่สม่ำเสมอ มาทดลองเลี้ยงที่ระดับอุณหภูมิ 37 +- 2 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1 , 2 , 3 , 4 , 5 และ 6 สัปดาห์ เปรียบเทียบกับกลุ่มที่เลี้ยงที่ระดับอุณหภูมิปกติ ก่อนที่จะนำมาตัดเนื้อเยื่อเจริญ แล้วเลี้ยงบนอาหารสูตรที่ดัดแปลงจากของ Murashige and Skoog (1962) โดยใช้ BAP 0.4 ppm และ IAA 0.05 ppm หลังจากที่ต้นเบญจมาศเจริญจนมีความสูง 3-4 เซนติเมตร และมีระบบรากแข็งแรงแล้วนำมาย้ายปลูกในเครื่องปลูกที่ฆ่าเชื้อ เพื่อทดสอบหาไวรัสพบว่าเบญจมาศที่ได้จากกลุ่มที่เลี้ยงไว้ที่อุณหภูมิสูงติดต่อกันถึง 6 สัปดาห์ จะปลอดจากเชื้อไวรัส นอกจากนี้ยังพบว่าการเจริญของต้นที่ปลอดเชื้อและขนาดความยาวของก้านดอกจะแตกต่างกับต้นที่มีเชื้อไวรัสอย่างเห็นได้ชัด และจากการทดสอบบนพืชทดสอบ ได้แก่ *Chenopodium amaranticolor* และ *Nicotiana glutinosa* ตลอดจนรูปร่างของไวรัสที่ได้จากการตรวจสอบด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็คตรอนสามารถสรุปได้ว่าไวรัสสาเหตุของโรคเบญจมาศในกลุ่มที่ศึกษาครั้งนี้เป็น Chrysanthemum Virus B กับไวรัสอีกชนิดหนึ่งที่ยังไม่อาจสรุปได้แน่ชัดว่าเป็น Tomato Aspermy Virus หรือไม่

Paet and Zamora (1990) ศึกษาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อโดยใช้ส่วนของ shoot 8 สายพันธุ์ของมันฝรั่ง ร่วมกับการใช้ความร้อนที่อุณหภูมิ 30-35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 8 ชั่วโมง ในที่มืด และให้แสง 16 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิ 37-40 องศาเซลเซียส ทุกวันในระยะเวลา 4 สัปดาห์ พบว่า plantlet ของพืช มีการฟื้นคืนสภาพใหม่ 65-95 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ปลอดจาก potato Y potyvirus , potato S carlavirus และ potato leaf roll luteovirus ได้ถึง 93-100 เปอร์เซ็นต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Svoboda (1992) ทำการศึกษาการเพาะเลี้ยงต้น hop (*Himulus lupulus* L.) ในห้องปฏิบัติการโดยใช้ส่วนของเนื้อเยื่อเจริญ พันธุ์ Osvald's Clone (OC) 72 , OC 31 , OC 114 , Zlatan , Sirem และ Universal นำมาเลี้ยงในสูตรอาหารที่ดัดแปลงจาก Murashige + Skoog (MS) โดยใช้ IAA 10 μM , Kinetin 8 μM และ Gibberellic acid (GA_3) 1 μM (สูตร 1) หรือ IBA 10 μM , BA 10 μM , GA_3 1 μM (สูตร 2) สำหรับอาหาร MS ที่เติมสูตร 1 จะทำให้ callus เป็นสีน้ำตาล การเจริญเนื้อเยื่อเสื่อมลงและตายในที่สุด ถ้าใช้สูตร 2 จะทำให้ callus และยอดเจริญเติบโตดี จากนั้นทำการทดสอบด้วยวิธี Thermotherapy ที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส และเพิ่มอุณหภูมิจนถึง 38 องศาเซลเซียส ใช้เวลา 19 วัน ทำให้ได้ plantlets สูง 5-10 เซนติเมตร รากยาว 2-3 เซนติเมตร

Faccioli and Colombarini (1996) ได้ทำการตรวจสอบการติดเชื้อ potato S carlavirus (PVS) และ potato M carlavirus (PVM) ของมันฝรั่ง โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อส่วน meristem tips ร่วมกับการใช้ความร้อนที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 26 วัน แล้วตรวจสอบด้วยวิธี ELISA พบว่าปลอดจากเชื้อไวรัส 85 เปอร์เซ็นต์

Bruna *et. al.*, (1997) ทำการศึกษาการผลิตกระเทียมในประเทศ Chile ซึ่งเกิดจากการติดเชื้อ Onion yellow dwarf potyvirus (OYDV) จึงมีการผลิตกระเทียมเพื่อให้ปลอดจากไวรัสโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเจริญส่วนปลายร่วมกับการทำ Thermotherapy โดยแบ่งการทดลองเป็น ครั้งแรก ใช้ cloves ของกระเทียมพันธุ์ Rosado – INIA ทำการทดลองที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส 7 วัน และเพิ่มอุณหภูมิเป็น 38 องศาเซลเซียส 8 วัน ซึ่งทำการเพาะเลี้ยงกลุ่มที่เป็น control ที่ 20 องศาเซลเซียส 45 วัน เพื่อเป็นตัวเปรียบเทียบ พบว่าเนื้อเยื่อเจริญส่วนปลายที่เลี้ยงบนอาหาร B5 และ MS จะเจริญแยกจากเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5-0.8 มิลลิเมตร จากนั้น 3 เดือนต่อมาทำการย้ายต้นอ่อน แล้วตรวจสอบด้วยวิธี ELISA ต้นอ่อนที่เจริญจาก explant จะปลอดจาก OYDV 65 เปอร์เซ็นต์ ในส่วนของการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเมื่อเกิดการติดเชื้อจะควบคุมด้วยวิธี Thermotherapy ที่ 38 องศาเซลเซียส จะทำให้ปลอดจากไวรัส OYDV 100 เปอร์เซ็นต์ สำหรับการทดลองที่สอง เริ่มทำการทดลองที่อุณหภูมิ 38 องศาเซลเซียส ใช้ระยะเวลาในการทดสอบต่างกัน คือ 48 , 54 , 60 , 67 และ 75 วัน แล้วตรวจ ELISA จากผลการทดลองทำให้พืชปลอดจากไวรัส 100 เปอร์เซ็นต์ จากที่ใช้เวลา 48-75 วัน ที่อุณหภูมิ 38 องศาเซลเซียส และการมีชีวิตรอดของพืชจะลดลงเหลือ 95 เปอร์เซ็นต์ ในการทดลอง 48 วัน ถึง 62 เปอร์เซ็นต์ ใน 75 วันที่ทำการทดลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Gella and Errea (1998) ได้ทำการศึกษาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อส่วน shoot culture ทดสอบกับพืชในกลุ่มของ Prunus 3 พันธุ์คือ apicot (*P. armeniaca*) ติดเชื้อ apple chlorotic leaf spot trichovirus (ACLSV) , peach *(P. persica*) ติดเชื้อ prunus necrotic ring spot ilarvirus (PNRSV) และ ACLSV , sour cherry (*P. avium*) ติดเชื้อ prune dwarf ilarvirus (PDV) และ ACLSV ทำการทดลองร่วมกับการทำ heat therapy นำมาเลี้ยงในห้องปฏิบัติการที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียส ระยะของการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจะขึ้นอยู่กับพันธุ์และชนิดของพืชที่ใช้ทดลองอยู่ระหว่าง 15-36 วัน ซึ่งจะทำให้ปราศจากเชื้อ ACLSV 60-100 เปอร์เซ็นต์ , PNRSV 37-100 เปอร์เซ็นต์ และ PDV 85-100 เปอร์เซ็นต์ จากวิธีดังกล่าวได้มีการนำไปเปรียบเทียบใช้ในการกำจัดไวรัสในไม้ผลแต่ละชนิด

การวินิจฉัยและการตรวจสอบคุณสมบัติของเชื้อไวรัส

การวินิจฉัยและศึกษาคุณสมบัติของเชื้อไวรัสที่ได้ผลดีในการตรวจหาปริมาณของเชื้อไวรัสว่ามีการติดเชื้ออยู่กับพืชหรือไม่จะใช้วิธีการทดสอบด้วยวิธีการทางเซรุ่มวิทยา โดยทดสอบแบบ Enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA) เทคนิค ELISA ได้มีการดัดแปลง ตลอดมาเพื่อความสะดวกและแม่นยำในการตรวจสอบ วิธีที่นิยมคือของ Clark and Adams (1977) เรียกว่า double antibody sandwich method โดย plate ที่ใช้ในการทดสอบคือ polystyrene plate และ enzyme ที่ส่วนใหญ่นิยมใช้ คือ alkaline phosphatase โดยขั้นแรกเคลือบ plate ด้วย Ig-G ที่สกัดจากแอนติซีรัมที่ต้องการทดสอบ แล้วใส่น้ำคั้นของพืชลงไปบ่มที่ 4 องศาเซลเซียส แล้วทำการล้าง plate ก่อน เติมเอนไซม์ conjugate ลงไปบ่มที่ 4 องศาเซลเซียสประมาณ 3-4 ชั่วโมง เทออกแล้วใส่ substrate ที่นิยมใช้ คือ p- nitrophenyl phosphate ซึ่งจะทำปฏิกิริยากับเอนไซม์จากไม่มีสีเป็นสีเหลือง ปฏิกิริยาการเกิดสีนี้สามารถทำให้หยุดได้โดยการหยดสารละลาย NaOH เข้มข้นลงหลุมก่อนการอ่านผลโดยดูจากสีที่เกิดขึ้น โดยสามารถตรวจสอบด้วยตาเปล่าหรือการใช้ colorimeter

ELISA เป็นวิธีการที่มีคุณภาพในการตรวจสอบและประเมินโรคไวรัสพืช และมีส่วนสำคัญยิ่งในการเพิ่มความสามารถของนักไวรัสพืช ELISA กลายเป็นวิธีที่นิยมนำมาใช้ในการทดสอบทางเซรุ่มวิทยาของไวรัสพืชเนื่องจากเป็นวิธีที่ง่าย เร็ว ปรับใช้ได้หลากหลาย ความไวของปฏิกิริยาสูง และมีความแม่นยำสูง นอกจากนี้ ELISA นำมาใช้ตรวจตัวอย่างจำนวนมาก ๆ ให้ผลแน่นอนในเวลาอันรวดเร็ว สามารถตรวจหาไวรัสที่มีปริมาณน้อยและอนุภาคแตกหักที่ไม่สามารถบอกได้แน่ชัดด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเลกตรอน สามารถนำมาใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของไวรัสชนิดเดียวกันและไวรัสต่างชนิดกัน (ปราณี , 2530)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Zettler *et. al.*, (1970) รายงานว่าการใช้เทคนิค Enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA) เพื่อตรวจสอบน้ำคั้นของพืชในตระกูล Araceae ที่ถูกเชื้อ DMV เข้าทำลาย ได้แก่ *Dieffenbachia picta* และ *Philodendron selloum* จากการอ่านผลที่เกิดขึ้นพบว่า *Dieffenbachia picta* มีค่าการดูดซับแสงสูงกว่า *Philodendron selloum*

เปรียบเทียบประสิทธิภาพและความไวต่อการทดสอบทางเซรุ่มวิทยา (Walkey , 1985)

วิธีการทดสอบ	ปริมาณต่ำสุดของเชื้อไวรัสที่สามารถตรวจสอบได้ (mg)
Gel diffusion test	1000
Precipitin tube test	500
Electron microscopy	100
E.M. serology	1
ELISA	1

นวลพรรณ (2538) ทำการตรวจสอบทางเซรุ่มวิทยาโดยเทคนิค Immunosorbent Electron Microscopy (ISEM) จากน้ำคั้นของตัวอย่างใบพืชในสกุล *Dieffenbachia* sp. 5 ชนิดกับเซรุ่มของเชื้อ Dashhen mosaic virus (DMV) titer 1: 1024 จากการตรวจสอบพบว่า เชื้อ DMV จะเข้าทำลาย *D. amoena* ' Hybrid' , *D. oerstedii* , *D. maculata* ' Perfection' และ *D. maculata* ' Snowdrop' แต่จะไม่เข้าทำลาย *D. maculata* ' Rudolph Rochrs '

วิรุฬห์รัตน์ และ ศิริพร (2538) ได้ทำการศึกษาโดยนำโปรโตคอร์มของกล้วยไม้ *Dendrobrium Jaquelgn* Thomas ที่เกิดโรคยอดบิด Cymbicium mosaic virus เลี้ยงในอาหารเหลวและอาหารแข็งสูตร Vacin and Went มีการเติมสาร 1 —Adamantanamine hydrochloride แล้วตรวจสอบเชื้อไวรัส CyMV โดยเทคนิค ELISA พบว่าปลอดจากเชื้อไวรัส 48.64 เปอร์เซ็นต์

สุรภี และคณะ (2538) ได้ทำการศึกษาการจำแนกเชื้อไวรัสจากตัวอย่างโรคใบด่างของแกลดิโอลัส และการแยกเชื้อเดี่ยวเพื่อนำมาศึกษาลักษณะอาการเปรียบเทียบความรุนแรงของเชื้อแต่ละชนิด และใช้ประโยชน์ในการผลิตแอนติซีรัม โดยการตรวจสอบด้วยวิธี ELISA จากการตรวจสอบโรคใบด่างของแกลดิโอลัสพบว่าเกิดจากเชื้อไวรัส 2 ชนิด คือ Cucumber Mosaic Virus (CMV) เป็นไวรัสชนิดกลมที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 28-30 นาโนเมตร มีพืชอาศัยส่วนใหญ่อยู่ในตระกูลแตง ซึ่งทำให้เกิดอาการด่างเป็นขีดประระหว่างเส้นใบ ดอกและกลีบดอกด่าง ช่อดอกสั้น แตกกอมากมีสีเหลืองซีดทรุดโทรม และเชื้อ Bean Yellow Mosaic Virus (ByMV)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นไวรัสชนิดท่อนยาวคดยาวประมาณ 720-750 นาโนเมตร มีพืชอาศัยส่วนใหญ่อยู่ในตระกูลถั่ว ทำให้เกิดอาการด่างเป็นปื้นสีขาวเล็ก ๆ บนใบ ช่อดอกสั้นดอกมีขนาดเล็ก ใบบิดเบี้ยว อาจมีอาการปลายใบแห้งด้วย นอกจากนี้ยังทำการศึกษาการควบคุมโรคด่างแคระแกรนของคาร์เนชั่นที่เกิดจากเชื้อ Cauliflower Mosaic Virus (CaMV) โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อแล้วตรวจสอบด้วยวิธี ELISA

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาลักษณะการเจริญของเดหลีพันธุ์ใบมันที่ติดเชื้อไวรัสในสภาพปลอดเชื้อ

1.1 พืชทดลอง คือ เดหลีพันธุ์ใบมันที่แสดงอาการใบด่างสีเขียวอ่อนสลับสีเขียวเข้ม อาการด่างเป็นแถบขนานกับเส้นใบ ซึ่งใช้ส่วนของลำต้นใต้ดินบริเวณตาในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

1.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมอาหารสำหรับเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

1.2.1 สารเคมีที่ใช้ในการเตรียมอาหารสูตร Murashige & Skoog (MS) (1962) (ภาคผนวกที่ 1)

1.2.2 ฮอร์โมนที่ใช้ในการเตรียมอาหาร MS คือBA(6-Benzylamino purine) ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.2.3 น้ำตาล วุ้นและน้ำกลั่น

1.2.4 Beaker , Flask , Cylinder และแท่งแก้วคน

1.2.5 Pipette และลูกยาง

1.2.6 ขวดเลี้ยงเนื้อเยื่อขนาดกลางพร้อมฝาปิด

1.2.7 หม้อ ทัพพีและกรวย

1.2.8 pH meter

1.2.9 เครื่องชั่งทศนิยม 2 ตำแหน่งและ 4 ตำแหน่ง

1.2.10 หม้อนึ่งความดันไอ

1.211 ตู้เย็นสำหรับเก็บสารเคมี สารละลายเข้มข้น (stock solution) และ growth regulators

1.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนพืช

1.3.1 กรรไกรสำหรับตัดแต่งกิ่ง

1.3.2 แปรงสำหรับขัด

1.3.3 Beaker

1.3.4 ผ้าขาวบาง

1.3.5 Ethanol 70 %

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.6 Clorox 20 และ 30 %

1.3.7 น้ำกลั่นนึ่งฆ่าเชื้อ (Sterile water)

1.3.8 ขวดเปล่าที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว

1.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

1.4.1 ชิ้นส่วนเดหลีพันธุ์ใบมันที่ฟอกฆ่าเชื้อเรียบร้อยแล้ว

1.4.2 อาหารสูตร MS ปกติ และ สูตร MS ที่เติม BA ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.4.3 มีดผ่าตัดพร้อมด้าม และปากคีบ

1.4.4 Petri dishes

1.4.5 ตะเกียงแอลกอฮอล์ และไม้ขีดไฟ

1.4.6 Ethanol 70 % และ 95 %

1.4.7 ผ้าสะอาดที่ผ่านการอบฆ่าเชื้อแล้วสำหรับเช็ดทำความสะอาดตู้ย้ายเนื้อเยื่อ

1.4.8 ตู้ย้ายเนื้อเยื่อ (Lamina air-flow cabinet)

1.5 ห้องเลี้ยงเนื้อเยื่อ

1.5.1 ผ้าสะอาดและ Ethanol 70 % สำหรับเช็ดทำความสะอาดชั้นวางเนื้อเยื่อ

1.5.2 ชั้นสำหรับวางขวดเลี้ยงเนื้อเยื่อ

1.5.3 หลอดไฟ cool white หรือ grolux ความเข้มแสง 3,000-10,000 lux

1.5.4 เครื่องตั้งเวลาปิด-เปิดไฟ มืด : สว่าง = 8 : 16 ชั่วโมง

1.5.5 เครื่องควบคุมอุณหภูมิ ซึ่งอุณหภูมิที่ใช้ตามปกติคือ 25 องศาเซลเซียส

1.6 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำ Heat treatment

1.6.1 พืชที่ทำการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

1.6.2 แอลกอฮอล์และผ้าที่อบฆ่าเชื้อแล้วสำหรับทำความสะอาดตู้

1.6.3 ตู้บ่มเชื้อ (INCUBATOR)

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสอบ Enzyme – linked Immunosorbent Assay (ELISA) แบบ indirect ELISA

2.1 polystyrene plates

2.2 สารเคมีที่ใช้ในการตรวจสอบ (ภาคผนวกที่ 2)

2.3 antiserum ของเชื้อ Dasheen Mosaic Virus (DMV) titre 1:128 ได้รับความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 antiserum ของเชื้อ Dasheen Mosaic Virus (DMV) titre 1:128 ได้รับความอนุเคราะห์จากกลุ่มงานไวรัส กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.4 Beaker

2.5 Micro pipette , pipette และลูกยาง

2.6 ถุงพลาสติกเล็ก ๆ สำหรับบดตัวอย่างพืช

2.7 กล่องใส่น้ำแข็ง

2.8 กระดาษทิชชู หรือผ้าสะอาด

2.9 เครื่องชั่งทศนิยม 2 ตำแหน่ง และ 4 ตำแหน่ง

2.10 ตู้เย็นสำหรับเก็บ polystyrrne plates ขณะบ่ม

3. อุปกรณ์สำหรับบันทึกผล

3.1 กระดาษ และปากกา

3.2 กล้องถ่ายรูป พร้อมฟิล์ม

วิธีการ

1. การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อต้นเคหลีพันธุ์ใบมันในสภาพปลอดเชื้อ

1.1 การเตรียมอาหารเลี้ยงเนื้อเยื่อ

สูตรอาหารที่ใช้มีดังนี้

1.ใช้อาหาร MS ปกติที่ไม่เติมสารควบคุมการเจริญเติบโต

2.ใช้อาหาร MS โดยเติม BA(6-Benzylamino purine) ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตร

การเตรียมอาหารสูตร MS จากสารละลายเข้มข้น (stock solution) (ภาคผนวกที่ 2) โดยนำสารละลายเข้มข้นแต่ละชนิดมารวมกัน แล้วเติมน้ำตาล 30 กรัมต่อลิตร ปรับ pH ให้อยู่ในช่วง 5.5-5.7ด้วยสารละลาย NaOH ความเข้มข้น 1 N หรือสารละลาย HCl ความเข้มข้น 1 N ปรับปริมาตรสารละลายอาหาร ให้ครบตามที่ต้องการเตรียม ในกรณีนี้ คือ 1,000 มิลลิลิตร เติมวุ้น 8 กรัมต่อลิตร ลงไปในส่วนผสมดังกล่าวนำไปตั้งไฟอ่อน ๆ เคี่ยวจนวุ้นละลายเป็นเนื้อเดียวกัน จากนั้นนำอาหารที่ได้เทใส่ขวดเลี้ยงเนื้อเยื่อ ขวดละ 20 มิลลิลิตร ปิดฝาขวดให้แน่น นำไปนึ่งฆ่าเชื้อด้วยความดันไอ (Autoclave) ที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส ความดัน 15 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว เป็นเวลา 20 นาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 การฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนเดหลี

นำต้นเดหลีที่มีอาการใบด่างจากการติดเชื้อไวรัส ที่เก็บจากเรือนปลูกพืชทดลอง ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งพันธุ์ที่เก็บมานี้คือ เดหลีพันธุ์ใบมัน นำมาตัดใบและรากออกอย่างระมัดระวัง ให้เหลือแต่ส่วนลำต้นใต้ดิน นำมาล้างเศษดินออกด้วยน้ำประปา โดยใช้แปรงขัดอย่างเบา ๆ เพื่อให้เศษดินและสิ่งสกปรกออก จากนั้นล้างด้วยน้ำสบู่อีกครั้ง ทำการฟอกฆ่าเชื้อโดยผ่านน้ำไหล 30 นาที จากนั้นย้ายชิ้นส่วนเข้าภายในตู้ย้ายเนื้อเยื่อ ทำการแช่ชิ้นส่วนใน ethanol 70 % เป็นเวลา 3 นาที โดยเขย่าขวดเบา ๆ ตลอดเวลา จากนั้นก็ฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลาย clorox เข้มข้น 30 % เป็นเวลา 30 นาที และสารละลาย clorox เข้มข้น 20 % เป็นเวลา 30 นาที การฟอกทุกครั้งต้องใส่ Tween 20 จำนวน 2-3 หยดเพื่อช่วยลดแรงตึงผิวทำให้การฟอกดีขึ้น ขณะฟอกต้องเขย่าขวดฟอกเบา ๆ ตลอดเวลา ก่อนนำไปล้างด้วยน้ำกลั่นซึ่งผ่านการนึ่งฆ่าเชื้อแล้ว 3 ครั้ง ๆ ละ 5 นาที

1.3 การเพิ่มปริมาณของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่ติดเชื้อไวรัสโดยการเพาะเลี้ยงในอาหารเลี้ยงเนื้อเยื่อสูตร MS ที่เติมฮอร์โมน BA ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตร

เมื่อทำการฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนเรียบร้อยแล้ว ใช้มีดผ่าตัดที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว ตัดบริเวณโคนก้านใบที่บอบช้ำทิ้ง ตัดเฉพาะส่วนตาที่อยู่บริเวณลำต้นใต้ดิน นำไปเลี้ยงในอาหาร MS สูตรปกติ ที่เตรียมไว้ ปิดฝาให้สนิท ซึ่งขั้นตอนนี้จะกระทำในตู้ย้ายเนื้อเยื่อ เพื่อป้องกันไม่ให้มีเชื้ออื่น ๆ และอุปกรณ์ทั้งหมดต้องผ่านการฆ่าเชื้อ เมื่อพืชอายุครบ 3 เดือน ทำการย้ายลงในอาหาร MS ที่เติมฮอร์โมน BA ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตร เพื่อเพิ่มปริมาณของต้นเดหลีใบมัน บันทึกชนิดของพืช ชนิดของอาหารที่ใช้เลี้ยงและวัน เดือน ปี ที่ทำการเพาะเลี้ยงนำขวดเลี้ยงเนื้อเยื่อเก็บไว้บนชั้นภายในห้องเลี้ยงเนื้อเยื่อที่มีการควบคุมอุณหภูมิ ที่ 25 องศาเซลเซียส ความเข้มแสง 3,000- 10,000 lux ให้ช่วงแสงในแต่ละวัน มืด : สว่าง (8 : 16 ชั่วโมง) ทำการเปลี่ยนอาหาร (subculture) ทุก ๆ 4 สัปดาห์ ในอาหารชนิดเดิม ก่อนการทำ Heat treatment หากมีการปนเปื้อน (contamination) ให้รีบแยกออก นำไปนึ่งฆ่าเชื้อแล้วล้างขวดให้สะอาด

2. การผลิตพืชปลอดโรคไวรัสโดยวิธี Heat treatment

จากการเพิ่มปริมาณของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่ติดเชื้อไวรัส โดยการเพาะเลี้ยงในอาหารเลี้ยงเนื้อเยื่อสูตร MS ที่เติมฮอร์โมน BA ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตรเมื่อพืชอายุครบ 3 เดือน ทำการตัดแยกเป็นต้นเดี่ยวๆ แล้วย้ายลงในอาหารสูตร MS ปกติ เพื่อทดสอบ Heat treatment ซึ่งขนาดของต้นที่ใช้มีความสูงประมาณ 3-5 เซนติเมตร จากนั้นนำเข้าตู้ Incubator โดยเซ็ตตู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้วยแอลกอฮอล์แล้วจึงพืชที่ทำการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมาเลี้ยงที่อุณหภูมิ 30 , 35 , 40 องศาเซลเซียส ใช้ treatment ละ 20 ขวดโดยที่แต่ละอุณหภูมิจะใช้เวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์ และทำการควบคุมแสงโดย มืด : สว่าง (8 : 16 ชั่วโมง) เปรียบเทียบกับกลุ่มที่เลี้ยงที่ระดับอุณหภูมิปกติ (ที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส) สังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นทำการตรวจสอบปริมาณของเชื้อไวรัสโดยวิธี ELISA ของแต่ละอุณหภูมิ โดยใช้เซรุ่มของเชื้อ Dasheen mosaic virus (DMV)

3. การตรวจสอบปริมาณการติดเชื้อไวรัสของเดหลีพันธุ์ใบมันหลังจากการทดสอบด้วยความร้อนด้วยเทคนิค ELISA แบบ indirect ELISA

3.1 ตัดส่วนใบของชิ้นส่วนแต่ละตัวอย่าง ที่เลี้ยงจนครบกำหนดแล้วมาอย่างละ 1-2 ใบ ซึ่งจะได้ตัวอย่างจากแต่ละอุณหภูมิ อุณหภูมิละ 20 ตัวอย่าง รวมเป็น 80 ตัวอย่าง นำชิ้นส่วนที่ตัดได้นั้น มาชั่งน้ำหนักด้วยเครื่องชั่งที่มีทศนิยม 4 ตำแหน่ง โดยแต่ละตัวอย่างจะมีน้ำหนักอยู่ในช่วง 0.0100 -0.0500 กรัม

3.2 วางแผนการตรวจสอบตัวอย่าง ลงบนตารางทดสอบและมีหลุมเปรียบเทียบ

3.3 บดตัวอย่างพืช (เดหลีพันธุ์ใบมัน) ที่แสดงอาการของโรคอย่างชัดเจนในสารละลาย coating buffer ให้ได้น้ำคั้นเข้มข้น 1 :10 (W/V) โดยบดตัวอย่างพืชในถุงพลาสติกขนาดเล็ก จำนวน 1 ตัวอย่างต่อ 1 ถุง

3.4 หยดน้ำคั้นตัวอย่างพืชทดสอบที่บดใน coating buffer ลงใน polystyrene plate ปริมาณ 100 µl ควรระวังการปนเปื้อนใน plate หรือหลุมอื่น

3.5 นำ plate ใส่ในถุงพลาสติก ปิดปากถุงให้สนิท เก็บในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ทิ้งไว้ข้ามคืน เมื่อครบกำหนดในการบ่ม plate แล้วทำการล้าง plate ด้วย PSB-Tween 3 ครั้ง ๆ ละ 3 นาที โดยสะบัด plate แรง ๆ เพื่อให้น้ำคั้นออกจากหลุม จากนั้นหยด PSB — Tween ลงในหลุม ควรระวังการปนเปื้อนระหว่างหลุม วาง plate ไว้ที่อุณหภูมิห้องนาน 3 นาที เป็นการล้างครั้งที่ 1 ทำการล้างเช่นนี้จนครบ 3 ครั้ง เมื่อล้างครบ 3 ครั้งจึงคว่ำ plate โดยตบแรง ๆ บนกระดาษซับหรือผ้าสะอาด

3.6 หยอด antiserum โดยใช้เซรุ่มของเชื้อ Dasheen Mosaic Virus (DMV) ที่มี titre 1:128 ทำการ dilute ใน conjugate buffer ให้เป็น 1:10 โดยใช้ DMV antiserum 150 µl ในconjugate buffer 12 ml จากนำ plate ไปบ่มในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ทิ้งไว้ข้ามคืน

3.7 เมื่อครบกำหนดในการบ่ม plate แล้วทำการล้าง plate ด้วย PBS- Tween 3 ครั้ง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1:128 ทำการ dilute ใน conjugate buffer ให้เป็น 1:10 โดยใช้ DMV antiserum 150 µl ในconjugate buffer 12 ml จากนำ plate ไปบ่มในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ทิ้งไว้ข้ามคืน

3.7 เมื่อครบกำหนดในการบ่ม plate แล้วทำการล้าง plate ด้วย PBS- Tween 3 ครั้ง ๆ ละ 3 นาทีทำเหมือนกับวิธีการข้อ 5

3.8 หยอด Anti-Goat IgG (แอนติบอดีของแพะผลิตในกระต่าย) หลุมละ 100 µl ที่ conjugate ไว้ด้วยเอนไซม์ alkaline phosphate ที่ dilute ใน conjugate buffer (ความเข้มข้น 1 : 2,000) จากนั้นนำ plate ไปบ่มที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ทิ้งไว้ข้ามคืน

3.9 เมื่อครบกำหนดในการบ่ม plate แล้วดูด Anti-Goat IgG เก็บเข้าไว้ในตู้เย็นเพื่อใช้ในครั้งต่อไป ทำการล้าง plate ด้วย PSB-Tween 3 ครั้ง ๆ ละ 3 นาที

3.10 นำ Phosphate Substrate 5 มิลลิกรัมต่อ 10 มิลลิลิตร (2 เม็ด / 1 plate) ละลายใน Substrate buffer แล้วหยด Substrate ลงใน plate หลุมละ 100 µl ทำการตรวจผลปฏิกิริยาหลังจากทิ้งไว้ 1 ชั่วโมงเพื่อรอให้สีเหลืองของปฏิกิริยาชัดเจนยิ่งขึ้น

3.11 สังเกตและบันทึกการทดสอบ โดยการจัดแบ่งสีของการเกิดปฏิกิริยา ดังนี้

ระดับ 3 = สีเหลืองเข้ม หมายถึง มีปริมาณของเชื้อไวรัสสูง

ระดับ 2 = สีเหลือง หมายถึง มีปริมาณของเชื้อไวรัสปานกลาง

ระดับ 1 = สีเหลืองอ่อน หมายถึง มีปริมาณของเชื้อต่ำ

ระดับ 0 = ไม่เกิดสี หมายถึง ไม่มีปริมาณของเชื้อไวรัส

สังเกตปฏิกิริยาแต่ละหลุมของ polystyrene plate บันทึกผลการทดลองและถ่ายรูปประกอบผลการทดลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เวลาและสถานที่ทำการทดลอง

เวลา เริ่มการทดลอง ตุลาคม 2544

สิ้นสุดการทดลอง พฤษภาคม 2545

สถานที่

- ห้องปฏิบัติการโรคพืช และเรือนปลูกทดลอง ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช
- ห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช สาขาพืชสวน คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

39031

ผลการทดลอง

1. การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อต้นเดหลีใบมันในสภาพปลอดเชื้อ

ลักษณะอาการด่างที่พบบนเดหลีพันธุ์ใบมัน ที่เก็บจากเรือนปลูกพืชทดลอง ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีลักษณะใบด่างสีเขียวอ่อนสลับสีเขียวเข้ม ขนานไปตามแนวเส้นใบ อาการที่ปรากฏจะชัดเจนที่ใบอ่อน หลังจากนั้นอาการด่างจะค่อย ๆ จางลงเมื่อเป็นใบแก่ (ดังภาพที่ 1-2)

เมื่อนำส่วนตาของเดหลีพันธุ์ใบมันจากลำต้นใต้ดินที่แสดงอาการใบด่างชัดเจน (ดังภาพที่ 3) มาเลี้ยงในอาหารเลี้ยงเนื้อเยื่อสูตร Murashige & Skoog (MS) (1962) เป็นเวลา 3 เดือน ทำการ subculture ลงในอาหารสูตรเดิมทุกเดือน พบว่าต้นเดหลีที่เลี้ยงได้ 2 สัปดาห์ จะเกิดการแตกยอดเล็ก ๆ มีสีเขียวอ่อน ความสูงของยอดประมาณ ครึ่งเซนติเมตร เมื่อครบ 1 เดือน ต้นจะมีใบเกิดขึ้น ใบมีสีเขียวอ่อน ขนาดใบเล็กไม่มีการแตกกิ่งก้าน และหลังจากเลี้ยงเป็นเวลา 2 เดือน ต้นที่ได้มีสีเขียวอ่อน ลำต้นเล็ก ใบที่เกิดมีลักษณะเรียวแหลมมีการแตกกิ่งก้าน ต้นมีการเจริญเติบโตช้า หลังจากนั้น 3 เดือน ต้นจะมีความสูงเพิ่มขึ้น ความสูงของต้นประมาณ 3 เซนติเมตร ต้นพืชมีสีเขียวเข้ม ใบมีขนาดใหญ่ขึ้นเรียวแหลม และเกิดรากเล็ก ๆ (ดังภาพที่ 4-7)

เมื่อทำการเลี้ยงต้นพืชในอาหารสูตร MS ได้เป็นเวลา 3 เดือน ทำการทดลองเปลี่ยนมาเลี้ยงในอาหารสูตรMS ที่เติมฮอร์โมน BA(6-Benzylamino purine) ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตร เพื่อเพิ่มปริมาณของต้น พบว่าต้นเดหลีที่เลี้ยงได้ 1 เดือน ต้นพืชมีการแตก callus สีเขียวอ่อน มีลักษณะสดอวบน้ำและเกิดการแตกยอด เมื่อเลี้ยงได้ 2 เดือน callus จะแตกยอดเป็นจำนวนมากและเจริญเป็นต้นอ่อน มีใบเกิดขึ้นใบจะเรียวแหลมเล็ก หลังจากนั้น 3 เดือน ต้นที่เกิดมีการเจริญเพิ่มขึ้น ความสูงของต้นประมาณ 3-5 เซนติเมตร ใบอ่อนที่เกิดแสดงอาการด่างอย่างชัดเจนและต้นพืชมีสีเขียวเข้ม (ดังภาพที่ 8-10)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 พืชแสดงอาการใบด่างสีเขียวอ่อนสลับสีเขียวเข้ม ขนานไปตามแนวเส้นใบ อาการที่ปรากฏจะชัดเจนที่ใบอ่อน

ภาพที่ 2 แสดง ลักษณะอาการด่างของเดหลีพันธุ์ใบมันค่อย ๆ ลดลง เมื่อเป็นใบแก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3 ส่วนตาของเดหลีพันธุ์ใบมันจากลำต้นใต้ดินที่แสดงอาการใบด่าง

ภาพที่ 4 แสดงการเจริญเติบโตของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติ เป็นเวลา 2 สัปดาห์สัปดาห์ จะเกิดการแตกยอด เล็ก ๆ มีสีเขียวอ่อน ความสูงของยอดประมาณ ครึ่งเซนติเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

18255

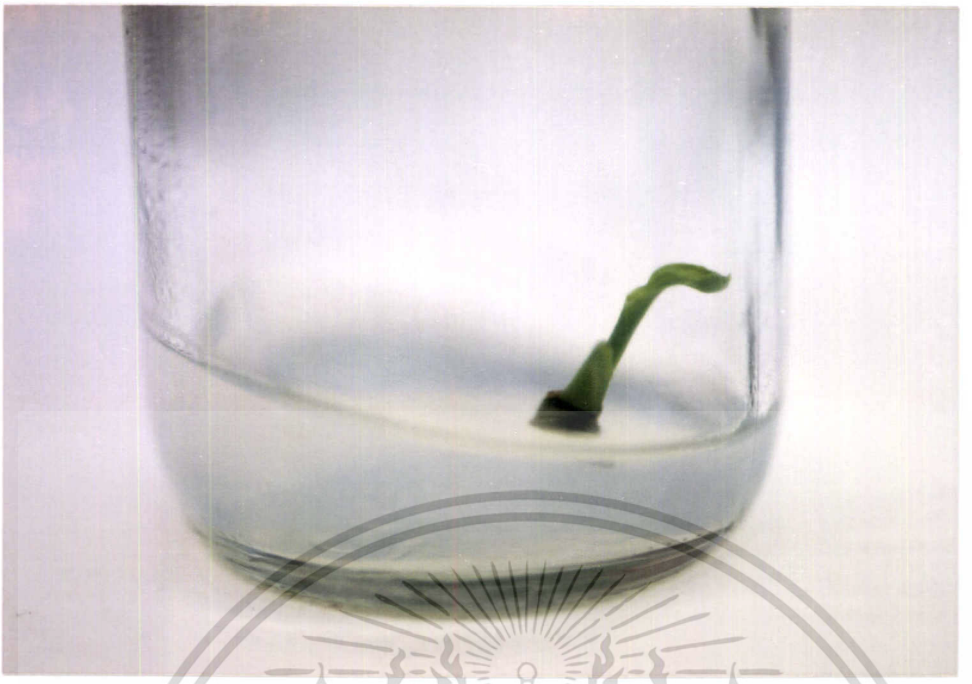

ภาพที่ 5 แสดงการเจริญเติบโตของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติ เป็นเวลา 1 เดือนต้นจะมีใบเกิดขึ้น ใบมีสีเขียวอ่อน ขนาดใบเล็กไม่มีการแตกกิ่งก้าน

ภาพที่ 6 แสดงการเจริญเติบโตของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติ เป็นเวลา 2 เดือน ต้นที่ได้มีสีเขียวอ่อน ลำต้นเล็ก ใบที่เกิดมีลักษณะเรียวแหลม มีการแตกกิ่งก้าน ต้นมีการเจริญเติบโตช้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

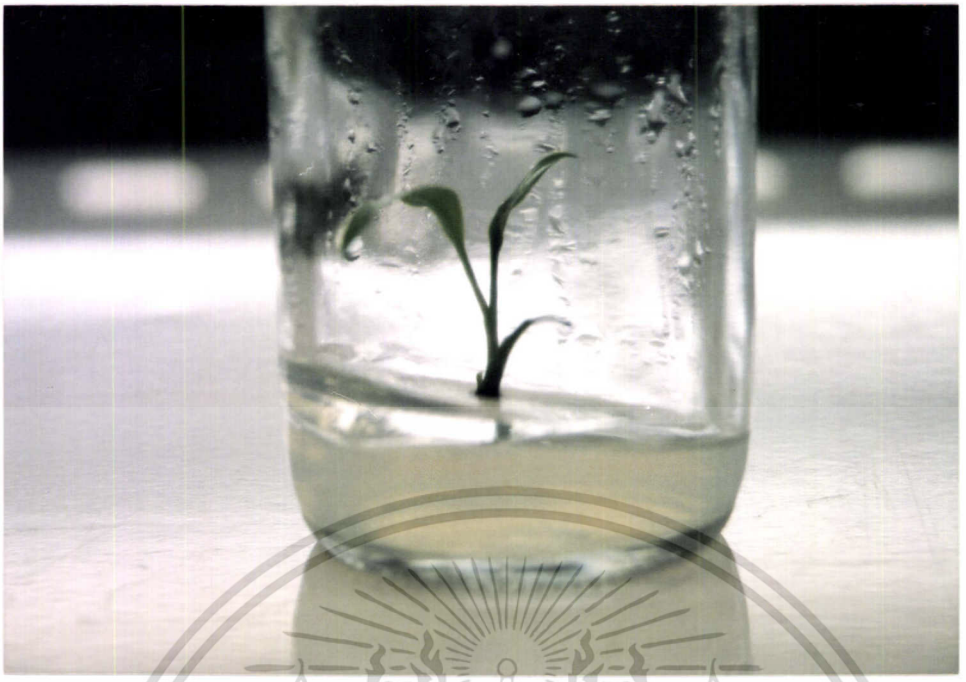

ภาพที่ 7 แสดงการเจริญเติบโตของต้นเคหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติ เป็นเวลา 3 เดือน ต้นจะมีความสูงเพิ่มขึ้น ต้นสูงประมาณ 3 เซนติเมตร ต้นพืชมีสีเขียวเข้ม ใบมีขนาดใหญ่ขึ้นเรียวแหลม และเกิดรากเล็ก ๆ

ภาพที่ 8 แสดงการเจริญเติบโตของต้นเคหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ที่เติมฮอร์โมน BA(6-Benzylamino purine) เป็นเวลา 1 เดือนต้นพืชมีการแตก callus สีเขียวอ่อน มีลักษณะสดอวบน้ำและเกิดการแตกยอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 9 แสดงการเจริญเติบโตของต้นเคหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ที่เติมฮอร์โมน BA(6-Benzylamino purine) เป็นเวลา 2 เดือน callus จะแตกยอดเป็นจำนวนมากและเจริญเป็นต้นอ่อน มีใบเกิดขึ้นใบจะเรียวแหลมเล็ก

ภาพที 10 แสดงการเจริญเติบโตของต้นเคหลีพันธุ์ใบมันทีเลียงในอาหารสูตร MS ที่เติมฮอร์โมน BA(6-Benzylamino purine) เป็นเวลา 3 เดือนต้นที่เกิดมีการเจริญเพิ่มขึ้นความสูงของต้นประมาณ 3-5 เซนติเมตร ใบอ่อนที่เกิดแสดงอาการด่างอย่างชัดเจนและต้นพืชมีสีเขียวเข้ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2 . การผลิตพืชปลอดโรคไวรัสโดยวิธี Heat treatment

เมื่อต้นพืชมีความสูง ประมาณ 3-5 เซนติเมตร ทำการตัดแยกเป็นต้นเดี่ยว ๆ ลงในขวดอาหาร MS ปกติ เพื่อทดสอบการยับยั้งเชื้อไวรัสด้วยวิธี Heat treatment ที่ระดับอุณหภูมิต่าง ๆ คือ 25 ,30 , 35 และ 40 องศาเซลเซียส treatment ละ 20 ขวด โดยที่แต่ละอุณหภูมิใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์ ลักษณะต้นพืชภายหลังจากการทดสอบมีลักษณะดังนี้

ที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส

หลังจากที่ทำการทดลองได้ 1 สัปดาห์ ต้นมีสีเขียวเข้ม ใบแสดงอาการด่างสีเขียวอ่อนสลับสีเขียวเข้ม ขนานไปตามแนวเส้นใบ การเจริญเติบโตของต้นพืชช้า เมื่อครบ 3 สัปดาห์ ต้นพืชไม่ปรากฏอาการเหี่ยวและใบพืชไม่มีลักษณะม้วนงอ (ดังภาพที่ 11)

ที่ระดับอุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส

เมื่อทำการทดลองได้ 1 สัปดาห์ ต้นพืชมีลักษณะใกล้เคียงกับที่เลี้ยงที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส แต่เมื่อเลี้ยงได้ 13 วัน ต้นมีลักษณะอาการเหี่ยวเล็กน้อย พบว่าบางต้นใบมีลักษณะม้วนงอ ต้นยังคงมีสีเขียวเข้ม เมื่อครบ 3 สัปดาห์ ทั้งใบยอดและใบล่างจะมีลักษณะบิดม้วนลง ต้นพืชเหี่ยวเล็กน้อยมีสีเขียวจางลงแต่ยังสามารถเจริญเติบโตได้ (ดังภาพที่ 12)

ที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส

หลังจากที่ทำการทดลองเลี้ยงได้ 10 วัน พืชแสดงอาการเหลืองที่บริเวณใบล่างใบม้วนงอ เมื่อครบ 3 สัปดาห์ บริเวณโคนต้นและก้านใบล่างมีสีเหลืองสลับเขียว ปลายยอดของพืชจะแสดงอาการเหลืองเพียงเล็กน้อย ใบยอดยังคงมีลักษณะปกติ คือ ใบจะยังมีสีเขียวแต่ปลายใบจะมีลักษณะบิดม้วนลง ซึ่งต่างจากที่ระดับอุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส และต้นพืชไม่แสดงอาการตาย (ดังภาพที่ 13)

ที่ระดับอุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส

เมื่อทำการทดลองได้ 3 วัน ใบล่างจะแสดงอาการเหลืองตรงปลายใบ และต้นพืชจะมีอาการเหี่ยวเล็กน้อย หลังจากนั้น 7 วัน ต้นพืชมีลักษณะการตายนึ่งทั้งต้น โดยใบที่เหลืองจะมีอาการเหี่ยวและเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำซึ่งอาการจะเกิดที่ก้านใบล่างแล้วลุกลามไปจนถึงส่วนยอดของต้นพืช ทำให้ต้นพืชเกิดการทรุดโทรมและตายในที่สุด (ดังภาพที่ 14)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 11 แสดงลักษณะอาการของต้นเคหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียสใบแสดงอาการด่างสีเขียวอ่อนสลับสีเขียวเข้มขนานไปตามแนวเส้นใบ การเจริญเติบโตของต้นพืชช้า

ภาพที่ 12 แสดงลักษณะอาการของต้นเคหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติที่ระดับอุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส ทั้งใบยอดและใบล่างจะมีลักษณะบิดม้วนลง ต้นพืชเหี่ยวเล็กน้อยมีสีเขียวจางลงแต่ยังสามารถเจริญเติบโตได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 13 แสดงลักษณะอาการของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียสบริเวณโคนต้นและก้านใบล่างมีสีเหลืองสลับเขียว ปลายยอดของพืชจะแสดงอาการเหลืองเพียงเล็กน้อย

ภาพที่ 14 แสดงลักษณะอาการของต้นเดหลีพันธุ์ใบมันที่เลี้ยงในอาหารสูตร MS ปกติที่ระดับอุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส ต้นพืชมีลักษณะการตายนึ่งทั้งต้น โดยใบที่เหลืองเหี่ยวและเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำลุกลามทั้งต้นพืช ทำให้ต้นพืชตาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การตรวจสอบปริมาณการติดเชื้อไวรัสของเดหลีพันธุ์ใบมันหลังจากการทดสอบด้วยความร้อนด้วยเทคนิค ELISA แบบ indirect ELISA

จากการตรวจสอบพบว่าปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นใน polystyrene plate จะแบ่งปฏิกิริยาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับ 3 สีเหลืองเข้ม หมายถึง มีปริมาณของเชื้อไวรัสสูง ระดับ 2 สีเหลือง หมายถึง มีปริมาณของเชื้อไวรัสปานกลาง ระดับ 1 สีเหลืองอ่อน หมายถึง มีปริมาณของเชื้อต่ำ ระดับ 0 ไม่เกิดสี หมายถึง ไม่มีปริมาณของเชื้อไวรัสอยู่เลย โดยทำการเปรียบเทียบกับหลุมเปรียบเทียบ 2 ชนิด คือ substrate control 8 หลุม และ enzyme control 8 หลุม

น้ำคั้นพืชจากตัวอย่างของชิ้นส่วน ที่เลี้ยงในขวดเลี้ยงเนื้อเยื่อจากการทดสอบด้วยความร้อนที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส เกิดปฏิกิริยาที่ระดับ 3 ระดับ 2 ที่ระดับอุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส เกิดปฏิกิริยาที่ระดับ 3 ระดับ 2 ที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส เกิดปฏิกิริยาที่ระดับ 3 ระดับ 2 ระดับ และ ระดับ 1 ส่วนในหลุมเปรียบเทียบ 2 ชนิด คือ substrate control และ enzyme control คือระดับ 0 และระดับ 1 ตามลำดับ (ดังแสดงในภาพที่ 15)

จากปริมาณของเชื้อไวรัสที่พบจากการตรวจสอบในตัวอย่างที่ระดับอุณหภูมิ 25 , 30 , 35 และ40 องศาเซลเซียส แต่ละอุณหภูมิ ใช้ 20 ตัวอย่าง สามารถคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนระดับการเกิดปฏิกิริยาโดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ จากการตรวจสอบปริมาณเชื้อไวรัสด้วยเทคนิค ELISA Test จากพืชทดลองที่เลี้ยงไว้ในขวดเลี้ยงเนื้อเยื่อที่ผ่านการทดสอบด้วยวิธี Heat treatment

อุณหภูมิที่ใช้ในการทดลอง (องศาเซลเซียส)	ระดับการเกิดปฏิกิริยา	จำนวนตัวอย่างที่เกิดปฏิกิริยา	จำนวนเปอร์เซ็นต์การเกิดปฏิกิริยา (%)
Control 25	3	20	100
25	3	19	95
	2	1	5
Control 25	3	18	90
	2	2	10
30	3	18	90
	2	2	10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงจำนวนระดับการเกิดปฏิกิริยาโดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ จากการตรวจสอบปริมาณ เชื้อไวรัสด้วยเทคนิค ELISA Test จากพืชทดลองที่เลี้ยงไว้ในขวดเลี้ยงเนื้อเยื่อที่ผ่านการทดสอบด้วยวิธี Heat treatment

อุณหภูมิที่ใช้ในการทดลอง (องศาเซลเซียส)	ระดับการเกิดปฏิกิริยา	จำนวนตัวอย่างที่เกิดปฏิกิริยา	จำนวนเปอร์เซ็นต์การเกิดปฏิกิริยา (%)
Control 25	3	20	100
35	3	14	70
	2	4	20
	1	2	10

จากตารางการตรวจสอบปริมาณเชื้อไวรัสด้วยเทคนิค ELISA Test จากพืชทดลองที่เลี้ยงไว้ในขวดเลี้ยงเนื้อเยื่อที่ผ่านการทดสอบด้วยวิธี Heat treatment จำนวนระดับการเกิดปฏิกิริยาโดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ กลุ่มที่เลี้ยงที่ระดับอุณหภูมิปกติ (ที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส) ซึ่งเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่ามีปริมาณของเชื้อไวรัสสูงมาก คือ 90-100 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่กลุ่มที่เลี้ยงที่ระดับอุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส พบว่า มีปริมาณของเชื้อไวรัสอยู่ในระดับที่สูงมากเช่นเดียวกับที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส ถึง 90 เปอร์เซ็นต์ และที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียสพบว่า มีปริมาณของเชื้อไวรัสอยู่ในระดับที่ลดลงแต่ก็ไม่สามารถที่จะทำให้ปลอดจากเชื้อไวรัสได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

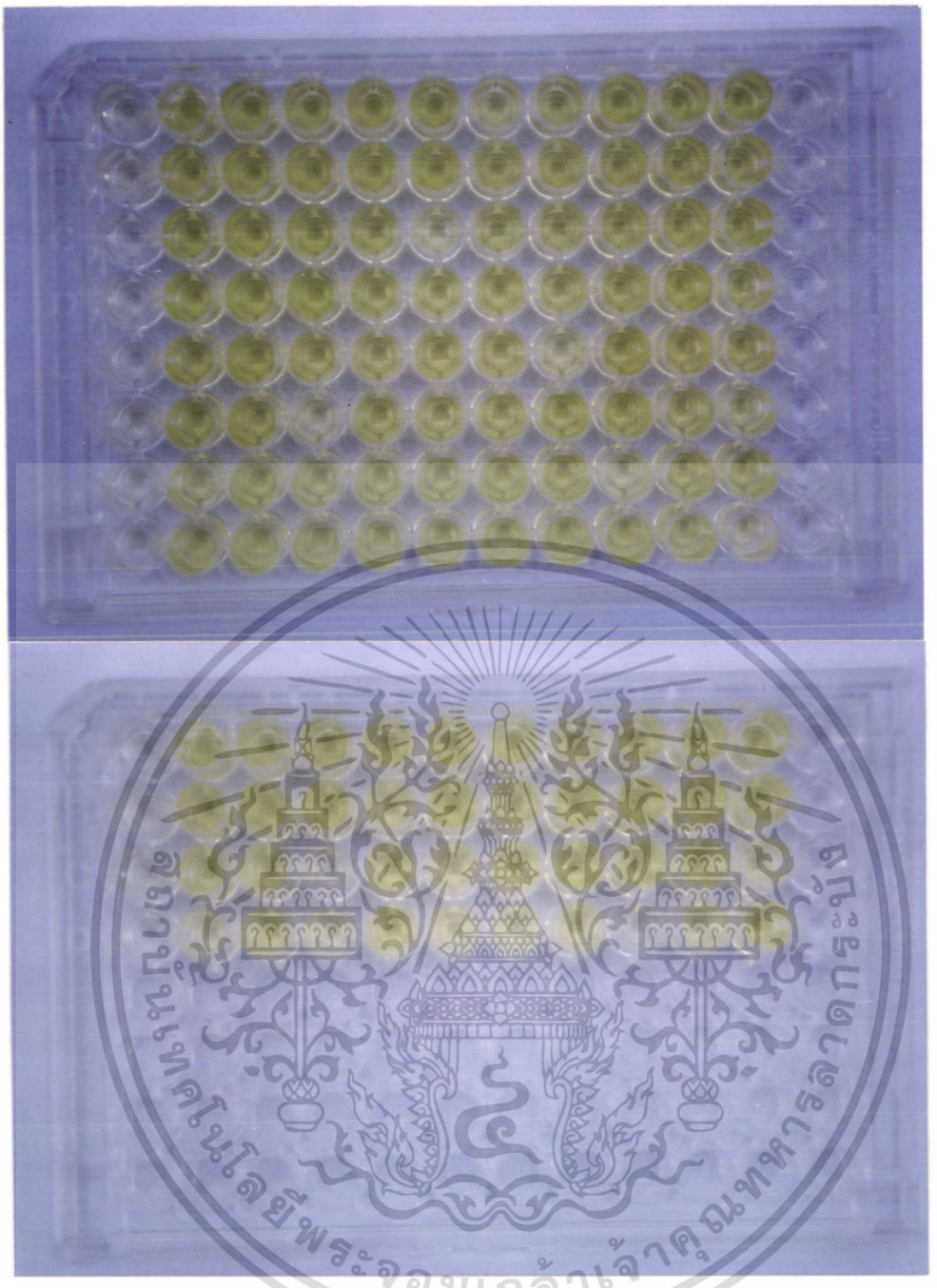

ภาพที่ 15 แสดงระดับการเกิดปฏิกิริยาของพืชทดลอง ที่ทดสอบความร้อนที่ระดับอุณหภูมิต่างๆ

A. 25 องศาเซลเซียส

B. 30 องศาเซลเซียส

C. 35 องศาเซลเซียส

D. substrate control

E. enzyme control

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการทดลอง

จากการผลิตเดหลีพันธุ์ใบมันให้ปลอดไวรัสโดยวิธี Heat treatment พบว่าการใช้ความร้อนที่ระดับอุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส ทำให้ต้นไม้ไม่สามารถที่จะทนต่อความร้อนได้ พืชจะเสื่อมโทรมอย่างมากที่สุดและจะทำให้ต้นพืชตาย รองลงมาคือ ที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส ต้นพืชจะมีสีเหลืองสลับเขียว ใบยอดจะยังมีสีเขียวแต่ปลายใบบิดม้วนลงมีทั้งต้นที่สด คือเขียวทั้งต้นและปรากฏอาการเหี่ยวบางต้น ต้นพืชสามารถเจริญเติบโตต่อไปได้ไม่มีต้นตาย ส่วนที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส และ 30 องศาเซลเซียส ต้นพืชจะมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ต้นพืชจะมีสีเขียวเข้ม เจริญเติบโตช้า แต่ที่ระดับอุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส ใบพืชจะบิดม้วนลงและต้นมีอาการเหี่ยวกว่าที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส ซึ่งจะไม่ปรากฏอาการเหี่ยวและใบพืชไม่บิดม้วน

ในการทดสอบปฏิกิริยาของ ELISA เพื่อตรวจสอบปริมาณของเชื้อไวรัสจากชิ้นส่วนของพืชที่ผ่านการทดสอบด้วยวิธี Heat treatment ที่ระดับอุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส ไม่สามารถที่จะนำใบพืชมาตรวจสอบได้เนื่องจากใบพืชเหี่ยวแห้งและต้นพืชตาย ส่วนที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส ช่วยให้ต้นพืชที่มีลักษณะของอาการด่างจากการติดเชื้อไวรัส สามารถยับยั้งการเพิ่มปริมาณของเชื้อไวรัสได้เพียงบางส่วน และที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส และ 30 องศาเซลเซียส ไม่สามารถที่จะยับยั้งการเพิ่มปริมาณของเชื้อไวรัสได้เลย การทดลองนี้ยังเป็นการบอกให้ทราบว่าถึงแม้ว่าการเจริญของต้นเดหลี ภายหลังจากที่ผ่านการทดสอบด้วยวิธี Heat treatment ที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส จะสามารถยับยั้งปริมาณของเชื้อไวรัสได้บางส่วนเมื่อเปรียบเทียบกับที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส และ 30 องศาเซลเซียส แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าต้นเดหลีดังกล่าวนั้นปราศจากเชื้อไวรัส แม้กระทั่งที่ระดับอุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส ซึ่งต้นพืชตาย เมื่อตรวจสอบปริมาณเชื้อไวรัสอาจจะมีเชื้อไวรัสอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจารณ์ผลการทดลอง

เดหลีพันธุ์ใบมันก่อนที่จะนำมาทดลองนั้น มีลักษณะที่แสดงว่าเป็นเดหลีที่ติดเชื้อไวรัส ซึ่งตรงกับอาการของเดหลีที่ติดเชื้อไวรัส ที่มีรายงานในหนังสือหลายเล่ม คือ มีอาการใบด่างสีเขียวอ่อนสลับสีเขียวเข้ม อาการด่างเป็นแถบขนานกับเส้นใย (Zetter *et al* ; (1970) ; Alconer and Zettler (1971) ; Chase and Zettler (1982)) เมื่อนำชิ้นส่วนเดหลีดังกล่าวมาเลี้ยงในอาหาร MS ปกติเป็นระยะเวลาหนึ่ง พบว่า อาการที่บ่งบอกลักษณะของการติดเชื้อไวรัสที่เหลืออยู่ในชิ้นส่วนเดหลีนั้นและเป็นอาการเดียวกับอาการของต้นเดหลีที่ติดเชื้อไวรัส คืออาการลำต้นเตี้ย การเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์ (Brunt *et.al* ; 1995) จะเห็นว่าเชื้อไวรัสมีผลทำให้พืชมีการเจริญเติบโตได้ผิดปกติ การเจริญเติบโตช้าและไม่สมบูรณ์ พืชจะอ่อนแอและตายได้ง่าย ดังในรายงานของ De Vries Peterson *et. al*., (1992) ที่ทำการศึกษาผลของ asparagus virus ที่มีต่อการเพาะเลี้ยง apical shoot tips ของ asparagus virus พบว่าเชื้อไวรัสดังกล่าวมีผลให้การเกิดรากของชิ้นส่วนและเปอร์เซ็นต์การอยู่รอดต่ำ

จากการทดลองนี้ การผลิตพืชให้ปลอดจากไวรัส โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชร่วมกับการใช้ความร้อน พบว่า ที่ระดับอุณหภูมิที่ใช้ในการทดลอง คือ 25, 30, 35, 40, องศาเซลเซียส อุณหภูมิที่ดีที่สุดคือ ที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซีย จะสามารถยับยั้งปริมาณของเชื้อไวรัสให้ลดลงได้ในระดับหนึ่งและต้นพืชยังสามารถเจริญเติบโตต่อไปได้อีกแต่ก็ไม่สามารถที่จะกำจัดเชื้อไวรัสให้หมดได้เพราะอุณหภูมิที่ใช้ต่ำและเวลาที่ใช้น้อยไป ในขณะที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส และ 30 องศาเซลเซียส ไม่สามารถยับยั้งปริมาณของเชื้อไวรัสได้เลย ส่วนที่อุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส ต้นพืชจะตายอาจเนื่องมาจากอุณหภูมิที่ใช้ในการทดลองสูงมากเกินไป ทำให้ต้นพืชไม่สามารถทนต่อความร้อนได้ แม้ว่าปริมาณของเชื้อไวรัสอาจจะลดลงมากกว่าที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส ก็ตาม ดังในรายงานของ Faccioli and Colomabrini (1996) ที่ทำการศึกษาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ส่วน meristem tips ของมันฝรั่ง ร่วมกับการใช้ความร้อนที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 26 วัน พบว่าปลอดจากเชื้อ potato S carlavirus (PVS) และ potato M carlavirus (PVM) 85 เปอร์เซ็นต์หรือจากรายงาน Gella and Errea (1998) ได้ทำการศึกษาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อส่วน shoot culture ทดสอบกับพืชในกลุ่มของ Prunus 3 พันธุ์คือ apicot (*P. armeniaca*) ติดเชื้อ apple chlorotic leaf spot trichovirus (ACLSV) , peach (*P. persica*) ติดเชื้อ prunus necrotic ring spot ilarvirus (PNRSV) และ ACLSV , sour cherry (*P. avium*) ติดเชื้อ prune dwarf ilarvirus (PDV)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และ ACLSV ทำการทดลองร่วมกับการทำ heat therapy นำมาเลี้ยงในห้องปฏิบัติการที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียสระยะของการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจะขึ้นอยู่กับพันธุ์และชนิดของพืชที่ใช้ทดลองอยู่ระหว่าง 15-36 วัน ซึ่งจะทำให้ปราศจากเชื้อ ACLSV 60-100 เปอร์เซ็นต์ , PNRSV 37-100 เปอร์เซ็นต์ และ PDV 85-100 เปอร์เซ็นต์ จากวิธีดังกล่าวได้มีการนำไปเปรียบเทียบใช้ในการกำจัดไวรัสในไม้ผลแต่ละชนิด

ในการทดสอบปฏิกิริยา ELISA จากใบพืชของชิ้นส่วนที่ผ่านการทดสอบด้วยวิธี Heat treatment ที่ระดับอุณหภูมิต่าง ๆ พบว่า ปริมาณของเชื้อไวรัสที่ระดับอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส ที่ระดับ 3 ถึง 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งให้ผลใกล้เคียงกับที่ระดับอุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส คือ ระดับ 3 ที่ 90 เปอร์เซ็นต์ โดยทั้ง 2 อุณหภูมินี้ จะไม่สามารถยับยั้งปริมาณของเชื้อไวรัสได้ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะอุณหภูมิที่ใช้ในการทดลองไม่สูงพอและระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองสั้น ส่วนที่ ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส เกิดปฏิกิริยาที่ระดับ 3 ถึง 70 เปอร์เซ็นต์ ระดับ 2 เพียง 20 เปอร์เซ็นต์ และระดับ 1 ที่ 10 เปอร์เซ็นต์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส หลังจากที่ต้นพืชผ่านการทดสอบ Heat treatment ลักษณะของต้นพืชจะมีทั้งต้นที่เขียวทั้งต้นที่เขียวบ้างเหลืองบ้าง และมีเหลืองทั้งต้นแต่ต้นพืชจะไม่ตาย ยังเจริญเติบโตต่อไปได้ แต่ก็ไม่สามารถทำให้ปลอดจากเชื้อไวรัสได้มีเพียงบางส่วนเท่านั้น และที่ระดับอุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส ต้นพืชตายมากจึงไม่สามารถทดสอบได้ แต่คาดว่าปริมาณของเชื้อไวรัสน่าจะลดลงมากกว่าที่ระดับอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียสแต่อาจจะไม่สามารถปลอดจากเชื้อไวรัสได้ถึง 100 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งจากสาเหตุดังกล่าว จึงน่าจะมีการทดลองเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต เพื่อหาระดับอุณหภูมิ และระยะเวลาในการเพาะเลี้ยงที่เหมาะสมในการผลิตเดหลีให้ปราศจากเชื้อไวรัส โดยทำการเพิ่มเติมที่ระดับอุณหภูมิ 35-38 องศาเซลเซียส ซึ่งถ้าถึง 40 องศาเซลเซียสก็จะทำให้ต้นเดหลีตาย และระยะเวลาในการเพราะเลี้ยงให้มากขึ้นอาจจะอยู่ในช่วง 4—6 สัปดาห์ เพราะในการกำจัดเชื้อไวรัสด้วยวิธีนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของเชื้อที่จะเพิ่มจำนวนและเคลื่อนย้ายเข้าสู่เซลอื่นๆของพืชได้รวดเร็วเพียงใด ภายในพืชที่ถูกนำไว้ในอุณหภูมิดังกล่าว พืชในกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับจะมีความสามารถในการทนความร้อนได้แตกต่างกัน (นวลพรรณ , 2538) ดังในรายงานของ ปัจฉิมา และคณะ (2532) ที่นำเบญจมาศ มาทดลองเลี้ยงที่ระดับอุณหภูมิ 37 + - 2 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1, 2 ,3 , 4 , 5 , 6 สัปดาห์ เปรียบเทียบกับกลุ่มที่เลี้ยงที่ระดับอุณหภูมิปกติก่อนที่จะนำมาตัดเนื้อเยื่อเจริญบนอาหาร MS โดยใช้ BAP 0.4 ppm และ IAA 0.5 ppm หลังจากที่ต้นเบญจมาศเจริญจนมีขนาด 3-4 เซนติเมตร และระบบรากแข็งแรงย้ายไปปลูกในที่ปลูกที่ฆ่าเชื้อเพื่อทดสอบหาไวรัสพบว่าเบญจมาศที่ได้จากกลุ่มที่ไว้ในอุณหภูมิสูงติดต่อกันถึง 6 สัปดาห์ จะปลอดจากเชื้อไวรัส Chrysanthemum Virus B หรือจากรายงานของ นวลพรรณ (2538) ที่ทำการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำจัดเชื้อไวรัสโดยนำหวายปอมปาดัวร์มาเลี้ยงที่อุณหภูมิ 35-40 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1 เดือน จะทำให้ปริมาณเชื้อ Cymbidium mosaic virus ลดลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

ชมรมพัฒนาไม้ดอกไม้ประดับ. 2536 . ไม้ประดับในอาคาร . บริษัทไนเต็ดท์บุ๊ค , กรุงเทพมหานคร . หน้า 74-75 .

ชมรมพัฒนาไม้ดอกไม้ประดับ. 2539 . คู่มือไม้ดอกในอาคาร . บริษัทไนเต็ดท์บุ๊ค , กรุงเทพมหานคร . หน้า 90-91 .

นวลพรรณ งามยี่สุ่น. 2538 . การผลิตพืชปลอดโรคไวรัสและการป้องกันการเข้าทำลายซ้ำ . วารสารพระจอมเกล้า 13(2) : 42-50 .

ปัจฉิมา สมิตะมาน , ประสาทพร สมิตะมาน และปัญญาศรี ธนศานติ. 2532 . การผลิตเบญจมาศปลอดเชื้อโดยการใช้ความร้อนร่วมกับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเจริญ . วารสารเกษตร 5(2): 123-135 .

ปิยะ เฉลิมกลิ่น . 2540 . ไม้ดอกหอม เล่ม 1 . บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนพับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) . กรุงเทพมหานคร . หน้า 88-89 .

ปราณี ฮัมเมอร์ลิ้งค์ . 2530 . เอกสารประกอบการอบรมซีรัมวิทยา ด้าน ELISA , ภาควิชาโรคพืช , คณะเกษตร , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ . กรุงเทพมหานคร .

วิรุฬห์รัตน์ พฤฒิเศรษฐเสนา และ ศิริพร ตรงคมาลี . 2538 . การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้สกุลหวายให้ปราศจากเชื้อไวรัสโดยใช้สารเคมี . ปัญหาพิเศษปริญญาตรีภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจาคุณทหารลาดกระบัง , กรุงเทพมหานคร .

สุรภี กีรติยะอังกูร และกิตติศักดิ์ กีรติยะอังกูร . 2538 . การจำแนกเชื้อ CMV และ ByMV เพื่อเปรียบเทียบอาการและการแพร่ระบาดบนแกลดิโอลัส . หน้า 117 -122 . ใน : รายงานการประชุมวิชาการไม้ดอกไม้ประดับแห่งชาติครั้งที่ 1 . กรุงเทพมหานคร.

สุรภี กีรติยะอังกูร และกิตติศักดิ์ กีรติยะอังกูร . 2538 . การศึกษาและการควบคุมโรคด่างแคระแกรนของคาร์เนชั่นที่เกิดจาก CaMV . หน้า 213 -218 . ใน : รายงานการประชุมวิชาการไม้ดอกไม้ประดับแห่งชาติครั้งที่ 1 . กรุงเทพมหานคร.

สุรวิช วรรณโกรโรจน์. 2542 . เทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ . วารสารพืชสวน 6 (2) : 47-56 .

Abo El-Nil , M. M., F. W. Zettler and E . Hiebert . 1977 . Purification serology and some physical properties of dasheen mosaic virus . Phytopathology 67:1445-1450 .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Alconero , R. and F. W. Zettler . 1971 . Virus infection of *Colocasia sp. and Xanthosama* in Puerto Rico . Plant Disease 55 : 506 .

Alconero , R . 1972 . Hot water treatment of corns of *Xanthosama spp.* infection with dasheen mosaic virus . Plant Disease 56:320-321 .

Bellardi ,M. G. and V. Vicchi . 1995 . Applicability of the ELISA technique for identifying Bean yellow mosaic virus (BYMV) in *Gladiolus* corms . Sementi Elette 41(1) : 19-21 .

Bruna , A., J. I. Burba and C. R. Galmarini . 1997 . Effect of thermotherapy and meristem tip culture on production of virus free garic in Chile . pp. 631-634. In : Proceeding of the first International Symposium on Edible Alliaceae. Argentina.

Brunt , A. A., K . Crabtree , M. J. Dallwitz , A. J. Gibbs and L. Watson . 1995 . Virus of Plant . University press . UK . 1484 pp.

Chase , A. R. and F. W. Zettler . 1982 . Dasheen mosaic virus infection of *Dieffenbachia sp.* cutivars . Plant Disease 66:891-899 .

Christie , R. G. and J. R. Edwardson . 1977 . Light and electron microscopy of plant virus inclusion . Florida Ags.Expt.sta. monograph Series 9: 150 .

Clark , M. F. and A. N. Adams . 1977 . Characteristic of the Microplate Method of Enzyme Linked Immunosorbent Assay for the Detection of Plant viruses . Journal of General Virology 34 : 475-483.

De vries-Paterson , R. M., T. A . Evans and C. T . Stephens . 1992 . The effect of asparagus virus infection on asparagus tissue culture . Plant , Tissue and Organ Culture 32 :31-35 .

Faccioli , G . and A. Colombarini . 1996 . Correlation of potato virus S and virus content of potato meristem tips with the percenttage of virus free plantlets produces in vitro . Potato- Research 39:2 , 129-140 .

Gella , R. and P. Errea . 1998 . Application of in vitro therapy for ilarvirus elimination in Three Prunus species. Phytopathology. 146(8): 445-449.

Hartman , R.D . and F. W. Zettler . 1974 . Effect of dasheen mosaic virus on yield of *Caladium* , *Dieffenbachia* and *Philodendron* . Phytopathology 64 : 768 .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Hill , S. A. and D. M. Wright . 1980 . Indentification of dasheen mosaic virus in *Dieffenbachia picta* and *Xanthosoma helliborifolium* by immune electron microscopy . Plant Pathology 29:143-144.

Krussmann , G.1981 . The complete book of roses .Timber Press , Portland ,Oregon . 436 p.

Morales , F . J . and F. W. Zettler . 1977 . Aphid transmisstion characteristics of dasheen mosaic virus Fitopatol Columbina 6 : 134 .

Murashige , T. and F. Skoog . 1962 . A revised madium for rapid growth and bioassays with tobacco tissue culture . Physiologis Plantarum 15 : 473-496 .

Paet , C. N. and A. B. Zamora . 1990 . Efficacy of thermotherapy and group culture of isolated potato meristem for the elimination of single and mixed infection of potato virus Y , potato virus S , potato leaf roll virus . Philippine Journal of Crop Science 15(2) : 11—118.

Svoboda , P. 1992 . Cultivation of isolated hop (*Humulus lupulus* L.) apices in *vitro*. Rostilinna Vyroba 38(60):523-528.

Szyndel , M. S., B. Kozera and E. Misterek. 1994 . The elimination of viruses from garlic (*Allium sativum* L.) plant by thermotherapy and meristem tip culture. Acta-Agrobotanica 47(1):83-88.

Tompkins ,C . M. and M. W. Garden . 1934 . Spotted wilt of Head Lettuce . Phytopathology 24 : 1135-1136 .

White , P.R. 1943 . A handbook of plant tissue culture . Jacques cattell press . USA .

Walkey , D.G.A. 1985 . Applied Plant Virology. William Heinemann Ltd., London .

Zettler , F. W., Foxe , M . J., Hartman , R. D., Edwardson, J . R. and R. G. Christae . 1970 . Filamentous Viruses Infecting Dasheen and Other Araceous plant . Phytopathology 60: 983-987.

Zettler, F. W., M. M. Abo El-Nil and R. D. Hartman . 1978 . Dasheen mosaic virus commonwealth Mycological Institute/ Assoc. Appl. Biological . Description of Plant Viruses 191:4 .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 1 สารเคมีสำหรับเตรียมอาหารเลี้ยงเนื้อเยื่อสูตร Murashige & Skoog (MS)(1962)

สารเคมี	ปริมาณสาร(mg/l)
Major inorganic nutrient	
Stock 1 NH_4NO_3	1650
Stock 2 KNO_3	1900
Stock 3 $CaCl_2.2H_2O$	440
Stock 4 $MgSO_4.7H_2O$	370
Stock 5 KH_2PO_4	170
Trace element	
Stock 6 $MnSO_4.4H_2O$	22.3
$ZnSO_4.7H_2O$	8.6
H_3BO_3	6.2
KI	0.83
$Na_2MoO_4.2H_2O$	0.25
$CoCl_2.6H_2O$	0.025
$CuSO_4.5H_2O$	0.025
Iron Soure	
Stock 7 $FeSO_4.7H_2O$	27.8
$Na_2.EDTA.2H_2O$	37.3
Organic supplement	
Stock 8 Thiamine HCl	0.1
Nicotinic acid	0.5
Pyridoxine HCl	0.5
Glycine	2
Inositol	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 2 สารเคมีที่ใช้ตรวจสอบหาปริมาณเชื้อไวรัสด้วยเทคนิค Enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA)

1. Goat entiled rabbit in conjugate buffer (IgG)
2. Coating buffer
3. PSB-Tween
4. Extraction buffer
5. Substrate
6. p-nitrophenyl phosphate

การเตรียม Buffer

Coating buffer (pH 9.6)

$Na_2 Co_3$	1.59	g.
$NaHCo_3$	2.00	g.
NaN_3	0.20	g.
เติมน้ำให้ครบ	1	ลิตร

PSB (pH 7.4)

NaCl	8.00	g.
KH_2PO_4	0.20	g.
$Na_2HPO_4.12H_2O$	2.90	g.
KCl	0.20	g.
NAN_3	0.20	g.
เติมน้ำให้ครบ	1	ลิตร

PSB-Tween

หยด Tween 20 จำนวน 0.5 ml ลงใน PSB 1 ลิตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Substrate buffer

Diethanolamine	97	ml
H_2O	800	ml
NaN_3	0.2	g.

ปรับ pH ให้เท่ากับ 9.8 และเติมน้ำจนครบ 1 ลิตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้